

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

06.10.2014 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

Вестник Труд

✓ От 2015 г.: мъжете в пенсия на 64 години, жените - на 61

От 1 януари 2015 г. мъжете ще се пенсионират на 64 години, а жените - на 61 години. Всички ще трябва да работят с 4 месеца повече, отколкото сега - за мъжете ще са нужни 38 години стаж за пенсия, а за жените - 35.

Това ще се случи, ако Кодексът за социално осигуряване не бъде променен в оставащите по-малко от 60 работни дни до края на тази година. Преди два месеца социалният министър Йордан Христосков каза, че в края на мандата на служебния кабинет ще предложи варианти как да продължи пенсионната реформа. Намеренията, които се обсъждат на закрити заседания от експерти, засега остават скрити с обещанието, че ще се разкрият след изборите. Но няма никаква гаранция, че следващото управляващо мнозинство ще се съобрази с тях.

Промени

Според източници на "Труд" идеята е пенсионната възраст да започне да се повишава с по няколко месеца всяка година. Не е ясно дали стъпката ще е 4 месеца, както е сега в закона. Преди седмица завесата на тайната леко се повдигна. От стенограма от заседанието на служебния кабинет на 24 септември стана ясно, че министрите поемат ангажимент пред ЕК пенсионната възраст за мъже и жени да се изравни на 65 години след 2021 г. Друго обещание беше да се въведе пенсионна възраст за военни и полицаи - 52 и 55 години в зависимост от чина. Сега те трябва да имат само 27 години стаж, за да излязат в пенсия.

Евентуалната промяна разгневи униформените. Военни, полицаи, пожарникари и надзиратели поискаха оставката на социалния министър и заплашиха с протести.

Според бизнеса обаче за хората под пагон трябва задължително да има пенсионна възраст, за да се ограничи ранното пенсиониране. "България е единствената страна в ЕС и НАТО, в която няма долна граница при пенсиониране в системата на сигурността и отбраната", каза шефът на Асоциацията на индустриалния капитал Васил Велев.

На същото мнение е и президентът на КНСБ Пламен Димитров: "Не може да има категория работещи, за които да няма изискване за възраст. Колко и каква да бъде тя е отделен въпрос". Според Димитров увеличаването на възрастта за пенсия за всички работещи е приемливо само ако има и мерки за повишаване на приходите в осигурителната система.

Част от решението е повишаване на осигуровките за пенсия и безработица с по 1 пункт, твърди президентът на КНСБ. Според бизнеса такава мярка е вредна и би ограничила ръста на икономиката. "Осигуровките не трябва да се повишават, а да се събират от всички. Не приемаме увеличение при положение че има 30% сив сектор", опонира Велев. Според него нарастването на възрастта и стажът за пенсия за всички работещи е без алтернатива. Търси се по-добър вариант от увеличение с по 4 месеца, но засега не е предложен такъв, добави Велев.

Горещ картоф

Друг горещ картоф е пенсионирането на работещите I и II категория труд. По закон от догодина ранните им пенсии трябва да се плащат от професионалните фондове. Асоциацията на частните пенсионни дружества настоява за промяна. Идеята е хората, които имат такъв стаж само преди 2000 г., да получават пенсия от държавния НОИ, тъй като дотогава частните фондове не са съществували. Тези със стаж преди и след 2000 г. да получават пенсии и от НОИ, и от частния си фонд. А хората, внасяли само в частен фонд, да взимат пенсия само оттам.

Експерти: Целта на реформата трябва да са по-високите доходи

Повишаването на пенсионната възраст е неизбежно заради демографската криза и влошаването на съотношението между работещи и възрастни, но завишаването на критериите не трябва да е самоцелно. Крайната цел на реформата трябва да е повишаването пенсиите и на стандарта на живот, коментираха експерти пред "Труд".

"Главната цел на увеличението на възрастта и стажа е хората да натрупат повече осигуровки, да се осигури по-голяма финансова стабилност на НОИ и пенсиите да нараснат. Това е сериозният мотив пенсионната реформа да бъде приета от обществото. Ако обаче разтеглим промените толкова дълго, че да не се постигне финансова стабилност, ще продължим да сме с ниски пенсии и при вече увеличената пенсионна възраст", коментира Иван Нейков, председател на Балканския институт по социална политика и бивш социален министър.

"Хората няма да приемат аргумента, че възрастта трябва да се увеличава само защото така е в Европа. Мотивацията ще дойде, ако се каже, че изискванията се повишават, за да се увеличат пенсиите", добави Нейков.

“Важното е как ще направим увеличението, за да не бъде шоково за хората”, коментира финансовият експерт Мика Зайкова. Според нея затягането на критериите за достъп до пенсия ще решат само частично проблема с огромния дефицит в осигурителната система.

“Проблемът зависи от решаването на проблема с безработицата и разработването на нова политика, която да увеличи доходите. Иначе може да увеличаваме годините за пенсия до безкрай, а да държим заплатите ниски”, каза Зайкова.

“Друг проблем е повишаването на образованието и квалификацията на хората, благодарение на което те биха имали по-високи доходи. За съжаление няма нито една партия, която да има цялостна визия как ще реформира пазара на труда, образованието и подоходната политика”, каза Зайкова.

Експертите се опасяват, че въпреки обективните разчети, показващи необходимостта от вдигане на пенсионната възраст, политиките може да решат отново да я замразят. “Това е много рисково, защото може да върне дискусиата на нулата”, каза Нейков.

Специалистите не са единодушни по въпроса трябва ли да има пенсионна възраст за военни и полицаи. “Всяка осигурителна система има няколко фундамента. Един от най-важните е моделът да бъде прилаган по един и същи начин към всички. Не за едни осигурени да има възраст и стаж, а за други - само стаж”, коментира Иван Нейков. Според него въвеждането на възраст за военни и полицаи се използва като политическа разменна монета.

“Едва ли не всеки, който иска да става министър на отбраната или на вътрешните работи, приема като цел на живота си да не допусне промяната. Но пътят е начертан. Колкото по-рано се въведе изискване и за възраст, толкова по-добре за всички, включително и за работещите във военизираните ведомства”, смята Нейков.

Според Мика Зайкова обаче не трябва да се въвежда възраст, а длъжностите във военизираните ведомства да се диференцират в зависимост от рисковете и отговорностите, които поемат. “Не може хората, които работят на терен и всеки ден рискуват живота си, да се пенсионират при равни условия с шапкарите, които стоят зад бюрата и се занимават с административна работа”, каза Зайкова.

Друг проблем на пенсионната система е, че от нея непрекъснато изтичат средства за плащания, които нямат връзка с осигурителния принос, добави тя. Става въпрос за стотиците хиляди социални пенсии, за великденските и коледните добавки. Не казвам, че не трябва да ги има, но по същността си тези плащания са социално подпомагане и не трябва да се поемат от НОИ, смята Зайкова.

Спираме да работим на 56 години

Средната възраст, на която българите се пенсионират, е далече под законоустановената за най-масовата трета категория труд. У нас пенсия започва да се получава средно на 56-годишна възраст, а по закон за повечето работещи това трябва да става на 63 години и 8 месеца за мъжете и 60 години и 8 месеца за жените. Възможностите за ранно пенсиониране свалят средната възраст на новите пенсионери.

Средната продължителност на получаване на пари за старост е почти 21 години. Тя е по-дълга при жените - 24 години, докато мъжете вземат пенсия с около 6 години по-кратко.

Сметките на НОИ показват, че пенсия се получава след средно 37 години стаж. Според експерти, за да е стабилна осигурителната система, съотношението между годините работа и тези в отход трябва да е поне 2 към 1.

Най-дълго пенсия вземат хората, работили при първа категория труд, където са най-тежките професии - 25 години и 6 месеца. Втори по продължителност са тези от най-масовата трета категория - 25 години. Работилите втора категория труд получават пенсии по около 21 години.

Възрастните вземат средно по 294 лева

Почти 294 лв. е била средната пенсия през 2013 г., показват данните на Националния осигурителен институт (НОИ).

Мъжете получават повече от жените заради по-високите заплати, върху които са се осигурявали и по-дългия си стаж. Дамите обаче се пенсионират по-рано и получават пенсия с 5 години повече.

Най-големи пенсии получават сравнително малка група мъже, които са на възраст между 40 и 44 години и вече са пенсионери. През 2013 г. те са получавали средно по 650,76 лв. Това е над 2 пъти повече от средната пенсия на хората от най-масовата трета категория труд, които прекратяват кариерата си 20 години по-късно.

Големи пенсии за малко стаж обаче са на хора, работили като военни пилоти, парашутисти, водолази. Ранното пенсиониране - след 15 години служба по закон, е било бонус за опасните им професии. След това вземат повече от средното, защото са осигурявани върху висок доход.

При жените също най-високи пенсии вземат млади пенсионерки - между 50 и 54 години. През 2013 г. доходът им е бил средно 446 лв. на месец. И тук става въпрос за служителки на военизирани ведомства или жени, работили тежък труд.

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ Петнадесет банки са заявили интерес към покупка на кредити от ТБ "Виктория"

Три от състезаващите се имат желание за целия портфейл, включително и необслужваните

Петнадесет банки са заявили желание за покупка на пакети кредити от ТБ "Виктория", която е собственост на Корпоративна търговска банка (КТБ). Три институции проявяват интерес към покупка на целия кредитен портфейл заедно с необслужваните заеми, а една иска освен здрави и само необслужвани фирмени заеми (виж таблицата). Така малко над половината от банките в страната (27 заедно с клоновете и без КТБ и "Виктория") са проявили интерес към пакетите кредити.

Кой какво харесва

Кредитният портфейл на "Виктория" е разделен на обособени части по сегменти – големи и средни корпоративни клиенти, малък бизнес, жилищни ипотечни кредити, потребителски заеми с ипотeka, отделно потребителски, овърдрафт и кредитни карти. Необслужваните заеми също са пакетирани поотделно фирмени и на физически лица.

Три банки – Банка ДСК, Централна кооперативна банка (ЦКБ) и Инвестбанк - са проявили интерес към целия портфейл на "Виктория", включително и към необслужваните. Българска банка за развитие (ББР) е заявила интерес към фирмените просрочия в портфейла и към пакетите малък бизнес и големи и средни корпоративни клиенти. По закон функциите и дейността на държавната ББР са да подпомага развитието на малкия и средния бизнес, осигурявайки ресурс на достъпни за него цени, затова е странен интересът към лошия портфейл на големите клиенти.

Най-голям интерес са предизвикали частите от портфейла, в които са пакетирани заеми "малък бизнес", ипотечните и потребителските кредити с ипотечи – 12 банки са заявили интерес към тези сегменти в портфейла.

Продажба може и да няма

Следва проверка от кандидат-купувачите на портфейлите от кредити, за които са заявили интерес. До 15 октомври трябва да подадат оферти, ако интересът им остане валиден и след проверката на състоянието на заемите. След това според графика, който БНБ обяви в свое прессъобщение на 16 септември, двамата квестори трябва да внесат подадените оферти в централната банка. От БНБ уточниха, че покани за участие са изпратени само до банките.

В края на миналата седмица централната банка разпространи съобщение, в което повтаряше казаното на 16 септември. Отново беше посочено, "че е възможно да не бъде взето окончателно решение за продажба на кредитния портфейл на ТБ "Виктория". Окончателната преценка на това решение ще бъде извършена от управителния съвет на БНБ след анализ на комплекс от обстоятелства, в т.ч. стойността на получените оферти, резултатът от проведените преговори с ЕРІС като представител на най-големите акционери на КТБ, както и подходът, който окончателно ще бъде възприет спрямо групата КТБ."

Чрез ликвидност към ликвидация

И в съобщението си от края на миналата седмица БНБ посочва, както и в това от 16 септември, че единствен източник за осигуряване на ликвидност за "Виктория" е продажбата на кредитния ѝ портфейл. Срещу това се обявиха всички работодателски организации в страната и синдикатите, като изпратиха писмо до БНБ, придружено и от писмо със сигнали за нарушения на двамата квестори в банката – Христина Стамова и Божидар Аршинков.

Според запознати целта на продажбата на кредитния портфейл на "Виктория" е чрез получените приходи да се осигурят средства за изплащане на депозитите в банката (обемът на кредитния ѝ портфейл надвишава този на депозитите) и банката да бъде ликвидирана. От БНБ посочват, че продавайки кредитния ѝ портфейл, ще се осигури ликвидност в банката за покриване на задълженията ѝ към депозанти и кредитори. Не се обосновава какво налага ликвидирането на една обявена три месеца по-рано за "добра" и здрава банка (на 11 юли при оповестяване на резултатите от първия 10-дневен одит в банките от управителя на БНБ Иван Искров – бел. ред.).

"Виктория" е под специален надзор от 22 юни, като той ще продължи до 22 ноември. В началото на юни беше окончателно финализирана сделката за покупката ѝ от КТБ – предишното ѝ име беше "Креди агрикол България", като беше собственост на френската Credit Agricole.

✓ Банка на килограм

Въпреки обвиненията, че води банка "Виктория" към ликвидация, БНБ продължава с продажбата на кредитния ѝ портфейл

"Резултатите по отношение на Креди агрикол България са положителни. Това е добре управлявана банка с добри банкови практики. Състоянието на кредитния портфейл е много добро, неговото обезпечаване и необходимите провизии са на достатъчно добро ниво."

Както и да го погледнете, използването четири пъти на думата "добър" в три изречения си е прекалено, но това е констатацията на управителя на БНБ Иван Искров в изявление на 11 юли. Тогава се очакваше да се обяви отварянето на банката, която месец по-рано беше придобита от Корпоративна търговска банка, а впоследствие беше и затворена заедно с нея. Въпреки тази благосклонна оценка вече преименуваната на Търговска банка Виктория продължава да е в оздравителната процедура по специален надзор, като обясненията на централната банка най-общо са, че нямат друг избор, тъй като банката има ликвиден проблем и нито собственикът ѝ, нито държавата може да ѝ окаже подкрепа тъй като е част от групата на КТБ, чиято капиталова адекватност продължава да е под въпрос.

След над три месеца оздравяване обаче равносметката е решение на БНБ за продажба на кредитния портфейл на банката на парче, притеснени клиенти, вложители и служители, съмнения за злоупотреби на назначените от централната банка квестори и публично изказани критики от синдикати и работодатели, че банката се води към ликвидация. И въпреки че през седмицата синдикати и работодатели открито се изправиха срещу БНБ, служителите в банката срещу квесторите, засега планираната продажба на кредити върви по план и дори предизвиква доста солиден интерес в сектора.

Назначавам ви за банкери

Според служители в банката от самото им назначаване двамата квестори Божидар Аршинков и Христина Стамова влизат в конфликт с екипа. От първия ден те отстраняват досегашното ръководство и впоследствие забраняват контактите на служителите с досегашните директори. Експерти в банката първоначално са втрещени от това поведение и се чудят защо са третираны като врагове. Реално банката е придобита седмица преди затварянето ѝ от КТБ и дори да има подозрения за нередности в едната банка, няма логика те да се пренасят в другата, където поради масираните тегления мениджърите на новия собственик така и не идват в новото си владение.

Източници от банката разказват за злоупотреби на квесторите на всякакви нива, част от които са описани и в разпространено през седмицата писмо от новосъздадената синдикална организация в банката до БНБ, с което се настоява за освобождаване на двамата квестори. Там се описва назначаване на консултанти на заплата по-висока от определената от БНБ за самите квестори, която е 13 хил. лв. месечно по неофициална информация.

Трудовият процес се определя като затормозен. Дори и за най-рутинни въпроси, включително и на клиенти, се изискват от служителите докладни записки, които често потъват със седмици и няма никакво движение по тях. Молби за продължаване на кредитни линии за оборотни средства от някои клиенти (идва падеж и клиентът, вместо да върне средствата, продължава да ги ползва и да си плаща лихвата) седят на трупчета. Според разкази от служители движение по такива случаи обикновено има след среща на квесторите с представители на конкретни компании. Единият от тях, Аршинков, е поискал координатите на всички големи клиенти и след срещи на живо е придвижвал или отхвърлял техни искания. "Капитал" не успя да се свърже с него по телефона, а на изпратените по мейл въпроси (преди публикуването на писмото на синдиката) до квесторите отговори колегата му Стамова. На въпроса на каква база са одобрявани или отхвърляни запитвания от клиенти за продължаване на изтичащи кредитни линии нейният кратък отговор е: "Базата за това са ограниченията, произтичащи от специалния надзор."

Другото сериозно обвинение към квесторите, което подкрепя твърденията за подготвяна ликвидация, са уволненията и съкращенията. За създаването на синдиката служители твърдят, че основна причина е била защитата по Кодекса на труда - да не могат да се съкращават по повече от 10% от персонала на месец. В писмо до квесторите, с което "Капитал" разполага, още през август служителка се оплаква от грубото и неоснователно освобождаване в последния ден, преди да излезе в отпуска, като тя твърди, че е привикана от среща с клиент, за да ѝ се връчи заповедта. В писмото до БНБ пък се настоява, че в последните дни около организирането на синдиката началникът на управление "Правно" Георги Дренски е освободен неправомерно, след като преди това е бил в принудителен двумесечен отпуск. Служителите виждат това като заплаха за саморазправа и с други учредители на синдиката.

Стамова твърди, че не са освобождавани и съкращавани служители в противоречие на закона. "Предприетите действия са в рамките на установените от закона правила и категорично не са масови. Те са част от изпълнението на предписанията към квесторите за оптимизиране на административните разходи", коментираха ситуацията от БНБ.

Здраве да е

Резултатът от оздравителната процедура засега не е много обнадеждаващ. По информация от квесторите от поставянето на банката под специален надзор са погасени кредити за 53 млн. лв. Това кореспондира и с неофициални данни, с които "Капитал" разполага, като 15 млн. лв. от тях са били рефинансирани в последните дни преди отсичането на портфейлите, които ще се продават. Според източници от банковите среди в последния момент на корпоративните клиенти, които не желаят заемът им да бъде продаден, е даден един ден да предоставят документ от друга банка за осигурено рефинансиране. Стамова обаче отхвърля това обвинение. "Такъв срок не е поставян. Всяка молба на клиент, в съответствие със законовите изисквания за предсрочно погасяване или рефинансиране от друга банка е уважена", обяснява тя.

Макар този процес да осигурява ликвидност, той трудно може да се нарече оздравителен. За тези няколко месеца реално банката е напусната именно от най-качествените кредитополучатели, които лесно могат да си осигурят рефинансиране. Така в баланса остават лошите кредити и техният дял се вдига. Все пак добра индикация за здравината на портфейла е, че през времето на специалния надзор просрочията почти не се качват, за разлика от КТБ където за същия период беше натрупана стотици милиони лева загуба от обезценки. Като цяло портфейлът на Виктория продължава да се приема за атрактивен, тъй като е добре провизиран и с качествени обезпечения.

Това обяснява и силния първоначален интерес към частите от портфейл на банката, обявени за продажба. Поканени са били всички банки, но според БНБ, "ако се появят оферти на разумна цена от страна на други финансови институции, които така или иначе се занимават с кредитиране в рамките на законоустановените правила, то няма причини да се отхвърлят". По информация на "Капитал" до крайния срок 1 октомври интерес са проявили 15 банки (виж таблицата). Само три от тях - ДСК, ЦКБ и Инвестбанк, са поискали да участват за всички седем обособени части, като другите желаещи са се фокусирали според интересите си само в корпоративни, ипотечни или потребителски заеми. Извън трите споменати няма интерес от други към графите необслужвани заеми, където логично ситуацията е по-рискова, но при сериозна отстъпка има шанс да се реализират обезпеченията и да се постигне печалба.

Именно тук е и най-голямото притеснение на вложителите в банката, особено на тези със суми над гарантираните. Ако портфейлът се продаде евтино, е възможно постъпнията да се окажат недостатъчни да покрият всички депозити и те да понесат загуби. Тук БНБ в публичен отговор на отправените към нея обвинения, че така реално ликвидира банката, опита да внесе и малко спокойствие, че решението за продажба не е финално, и то ще се вземе "след анализ на комплекс от обстоятелства, в т.ч. стойността на получените оферти, резултата от проведените преговори с ЕРИС като представител на най-големите акционери на КТБ, както и подхода, който окончателно ще бъде възприет спрямо групата КТБ".

Ликвидност или ликвидация

Най-необяснимата част, при положение че банката е определена като "здрава", е защо тогава не е потърсен вариант тя да се продаде цялата, а не на парче. Квестор Стамова обяснява, че не им е известно да има проявен интерес от потенциален инвеститор за покупката на Виктория като цяло предприятие. Тя обаче не коментира дали въобще е питано за такъв интерес.

Според БНБ пък поставянето на този въпрос показва неразбиране на фактическата обстановка, произтичаща от поставянето на банката под специален надзор. "Независимо, че определени права на едноличния акционер на банката са ограничени, КТБ все още е собственик на капитала. Досега пред квесторите и пред БНБ не са заявявани сериозни, подплатени с финансови ангажименти, намерения за придобиване на собствеността върху банката. Не сме информирани

за такива и от страна на акционерите на КТБ", гласи отговорът на регулатора. Това обяснение обаче противоречи с логиката на предписаните от??? действията на БНБ вътре в самата Виктория. От една страна, за централната банка няма проблем с това да се разпродават активи на Виктория, но вижда непродолима пречка да се продаде актив на КТБ. Обвиненията, че всичко това води банката към ликвидация, БНБ отново отдава на неразбиране. "Би трябвало да е очевидно, че ако активите на банката са неликвидни, дори и от най-високо качество, то това не е достатъчно, за да може тя да демонстрира възможност да обслужва задълженията си към вложителите", обяснява централната банка. А Стамова се надява, че това е "техническа грешка". "Говорим за ликвидност, а не за ликвидация", казва квесторът. Ако обаче банката не може да бъде продадена сега, то ако евентуално остане без кредитополучатели и с приходите се разплати с депозантите, тя ще е още по-неатрактивна. Просто един празен банков лиценз.

✓ 10-те контрапункта на актуализацията

Растящият бюджетен дефицит и трупането на дългове не са безалтернативни

Редактираният вариант на бюджет за 2014 г. е готов и дори е одобрен от служебното правителство. Изготвянето на актуализацията отне на Министерството на финансите близо два месеца, а резултатът е стряскащ: щедри разходи, огромен дефицит и милиарди нов дълг. Приемането ѝ зависи от следващия парламент, но ако проектът остане в сегашния си вид, това означава България да забрави за влизане в еврозоната, а данъкоплатецът да поеме за плащане рекордно количество дълг в рамките на една година – 8.9 млрд. лв. Ревизията на бюджета, който явно е бил сбъркан изначално, не беше приета от синдикатите и работодателите, а икономистите и финансовите експерти имат сериозни забележки към проекта.

1. Необходима ли е тази актуализация?

Да, но не в такъв размер.

Тук няма спор. Актуализацията е необходима според всички икономисти и финансисти, които "Капитал" попита. Мнението им е, че тя е задължителна, заради очакваното неизпълнение на приходите за 2014 г. с над 1 млрд. лв., докато разходите ще бъдат изпълнени на 100% и дори надхвърлени. Предупреждения за грешните разчети в бюджета за тази година имаше още когато той се правеше. Те обаче бяха пренебрегнати от тогавашния финансов министър Петър Чобанов, който заложи нереалните 2.1 млрд. повече приходи спрямо 2013 г. "При толкова ярко неизпълнение на очакванията за бюджетните приходи корекция в закона за бюджета е фактически неизбежна", коментира Георги Ганев, програмен директор в Центъра за либерални стратегии и член на гражданския съвет на Реформаторския блок. "Дотук се стигна заради изходната философия на предходното правителство. Те планираха и поправката в бюджета за 2013, и бюджета за 2014 г. с рязко и напълно непостижимо нарастване на приходите и съответстващо на него нарастване на разходите", добави той.

Но всички са единодушни, че числата в актуализацията са прекалено големи. Дефицит от над 3% и нов дълг от 4.5 млрд. лв. са прекомерни. Съмненията са, че служебното правителство подготвя по-добри условия за работа на следващия кабинет, който вероятно ще бъде доминиран от представители на ГЕРБ. Финансовият министър Румен Порожанов категорично отхвърля това твърдение, заявявайки, че "предложението за актуализацията е експертно и без никаква политическа прогноза".

2. Трябва ли служебното правителство да прави актуализацията?

Не е задължително, но не пречи да има готов проект.

Служебният кабинет има доброто желание да подготви актуализацията и когато бъде сформирано редовното правителство да я приеме, без да се губи време. Не всички обаче смятат, че трябва да се бърза толкова. "Оценихме високо усилията на служебното правителство да подготви един бърз старт на парламентарната процедура за актуализация на бюджета, но смятаме, че бюджетът е израз на провежданата политика на управляващото мнозинство", коментира Васил Велев, председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ). Той изрази мнението както на работодателите, така и на синдикатите, че трябва да се изчака да минат изборите и едва след това формираното ново правителство да внесе проект за актуализация на бюджета. Законът позволява това да се случи дори в края на декември, което може да се окаже по-добрият вариант. Дотогава трябва да е ясно какво е реалното състояние на Корпоративна търговска банка (КТБ) и ще може да се вземе информирано решение. Като причина за бързането министър Порожанов изтъква тежкото състояние на някои министерства, които според него може да нямат средства за покриване на оперативните си разходи през последните два месеца на годината. Това наистина може да е вярно, тъй като при МВР например разходите в края на август са усвоени на 80%, а там 80% от бюджета отива за заплати.

Временно и частично може да се ползва фискалният резерв, макар той вече да е изпилен. Огромна част от неговите 8.7 млрд. лв. са целеви средства, дългове за покриване на дефицит и падежи на ДЦК, както и очаквани средства от ЕС. За да се изпълни законът в края на 2014 г., в него трябва да има поне 4.5 млрд. лв. Също така трябва да има 1.5 млрд. лв. за покриване на заложения дефицит, а към 15 януари трябва да са налични 1.6 млрд. лв, с които да се плати падежът на доларовата емисия облигации.

3. Нужни ли са многомилionenните допълнителни разходи?

Категорично не.

Всички с изключение на ГЕРБ останаха неприятно изненадани от решението на финансовото министерство да одобри допълнителни разходи за 450 млн. лв. за министерства и агенции въпреки огромния дефицит, който се очертава. Пред "Капитал" Менда Стоянова от ГЕРБ защити решението на Румен Порожанов, като даде пример с тежкото състояние в някои министерства. "За МВР не достигат над 120 млн. лв. за заплати. Там се вдигнаха заплатите със закон, без обаче да е осигурено финансиране за това. Ако тези пари не се намерят, полицаите ще останат без заплати през последните два

месеца", обясни Стоянова. Тя даде пример още със социалното министерство, което се нуждае от 50 млн. лв., за да плаща навреме социалните помощи.

Според икономисти, финансови анализатори и членове на други партии, не е приемливо да има допълнителни разходи и дори трябва да се търси начин да се ограничат и сега заложените. "Голямата изненада е, че всъщност има повече разходи. Ролята на един финансов министър е да направи така, че да не се стига до повече харчове. Всеки министър е длъжен да иска повече пари, но финансовото министерство трябва да е разумно и да търси възможности за икономии", коментира Лъчезар Богданов от "Индъстри уоч". Според икономиста тази актуализация е признание, че няма желание от страна на служебния кабинет да се прави нищо в посока съкращаване на разходите. "Вярно е, че сроковете са кратки и предишният парламент узакони някои разходи, но според мен това решение на МФ показва отказ от търсене на възможности за икономии", смята Десислава Николова от Института за пазарна икономика. Според нея Порожанов е трябвало да предложи оптимизация, дори ако се наложи да предложи на следващия парламент законодателни промени, свързани с намаляване на заплатите в министерствата.

4. Може ли да се направи по-прозрачно и мотивирано?

Категорично да.

В първоначалния вариант на Закона за изменение на Закона за държавния бюджет за 2014 г. не беше разписано за кое министерство колко ще се отпусне. В централния бюджет бяха заложен допълнителни 450 млн. лв. без повече подробности. Едва няколко дни по-късно, след множество критики от всички посоки, беше добавено поне за кои министерства се дават парите. Въпреки това все още не е ясно за какъв тип разходи са предвидени парите и защо те са необходими сега. "Не трябва да се подписват празни чекове", коментира Мартин Димитров, кандидат-депутат от Реформаторския блок. Именно заради желанието да се подпише "празен чек" президентът Росен Плевнелиев наложи вето на актуализацията на бюджета за 2013 г. Сега обаче се оказва, че назначеното от него служебно правителство също предлага повече разходи, без конкретика.

5. Трябва ли да се дават пари, без да са заложен реформи?

Не.

Публична тайна е, че министерствата с най-големи бюджети са и най-неефективни. Такива са МВР, Министерството на здравеопазването, на земеделието. Тези ведомства получиха увеличение на парите си с бюджета за 2014 г., но въпреки това с тази актуализация пак взимат най-много средства. "Ефектът от такава политика в дългосрочен план е това, което виждаме в момента - неефективен публичен сектор, некачествени публични услуги, недоволство сред данъкоплатците, растящи дефицити", коментира Георги Ангелов, старши икономист в Институт "Отворено общество". Според него даването на повече пари води до искане на още повече. "Трябва да се приеме правилото - за да получат допълнителни средства от актуализацията, министерствата трябва да направят определени реформи", смята Ангелов. За "пари срещу реформи" апелира и икономистът Владимир Каролев. "Всяко увеличение трябва да бъде свързано с реформи. Това важи в най-голяма степен за военното министерство, МВР, при здравеопазването и образованието", смята той. Интересното е, че в изказването си по време на тристранния съвет финансовият министър Порожанов заяви, че "ако не се предприемат необходимите секторни реформи, следващият бюджет ще е отново с проблеми". Въпреки това той не предлага никакви промени, а просто повече пари за нереформирани ведомства. Оправданието, че служебният кабинет е за кратко, е несъстоятелно, защото точно той би трябвало да няма популистски задръжки.

6. Може ли дефицитът да е по-малък?

Да, с рязане на разходи.

Актуализацията на бюджета предвижда дефицитът на касова основа да бъде 3.152 млрд. лв. (4% от прогнозния БВП). В него влиза неизпълнението на приходите с 1.062 млрд. лв. (1.3% от БВП) и за министерствата 448.5 млн. лв. (0.6% от БВП). Тоест, ако служебното правителство не увеличава разходите и дори ги намали, дефицитът на касова основа може да слезе под 3% от БВП. Границата е важна, за да не влезе България в процедура по свръхдефицит и за да може страната по-скоро да кандидатства за чакалнята на еврозоната. Кое то напоследък поне на думи се превърна във всеобщ политически приоритет.

7. Може ли да се увеличи приходната част?

Да, с повече контрол и натиск върху администрацията.

За да се справи с изоставането на събираемостта на ДДС от внос, акции и мита, Порожанов назначи Ваньо Танов за директор на митниците. Новият стар ръководител определи агенцията като "разграден двор". Статистиката обаче показва, че за два месеца не е постигнато много. Има определен оптимизъм - неизпълнението на плана през септември е намалено наполовина. Въпреки това за деветмесечието митниците не са събрали близо 700 млн. лв. от планираното. Според Георги Кадиев, кандидат-депутат от БСП, резервите за повече приходи са именно при митниците, но трябва повече контрол. "В приходната част не се полагат достатъчно усилия. Неизпълнението на приходите можеше да е само 500 млн. лв.", смята Кадиев.

Няма основания да се смята, че и НАП работи перфектно. Традиционно тя хаби значителни усилия за проверки на светлите фирми, а не насочва усилия да обхване сивия сектор. Не е тайна и че веригите за точене на ДДС са възможни точно заради участието и на служители на данъчната администрация в тях. Така че подобряване и при НАП е възможно в оставащите три месеца до края на годината.

Честите политически промени обаче логично блокират администрацията особено като са свързани с чистки по етажите, затова и евентуално продължаване на неустойчивостта и трудно формиране на кабинет, може да задълбочи проблемите.

8. Трябва ли да се взема допълнителен дълг?

Да, но не толкова.

Заради липсата на свободни средства във Фискалния резерв, взимането на нов дълг за покриване на допълнителния дефицит е неизбежно. Въпросът е, че той може да бъде много под заложените в актуализацията 4.5 млрд. лв. В зависимост от активността на правителството, което ще управлява България до края на годината, могат да се намалят разходите, да се увеличат приходите, както и да се избегне безконтролно наливане на държавни пари за спасяване на финансови институции.

9. Трябва ли новият дълг да се емитира само на вътрешния пазар?

Не е задължително.

Специалистите не са единодушни по този въпрос. Ако все пак се отиде към взимане на 4.5 млрд. лв. само от вътрешния пазар, това ще е безпрецедентен акт. До 2012 г. брутно правителството емитираше средно по 1.1 млрд. лв. на вътрешния пазар. Заради извънредния заем, свързан със субсидиите за зърнопроизводителите, през 2013 г. бяха пласирани 2.3 млрд. лв. Според Порожанов банките, пенсионните фондове и останалите институционални инвеститори имат достатъчно ликвидност, за да могат да посрещнат това търсене. Освен това той е на мнение, че няма време, за да се подготви емисия на международните пазари. Според Григорий Ананиев, началник-отдел "Ликвидност" в Citibank, в системата има достатъчно ликвидност и местният пазар има възможност да поеме толкова дълг. "За съжаление държавата няма много алтернативи в момента. Поставена е в ситуация, в която се търси бързо ликвидно решение. Абсолютно съм съгласен, че е по-добре да се емитира дълг навън, но има един момент, който се нарича време", смята той. Мартин Търпанов, главен дилър на SG Експресбанк, обаче смята, че външните пазари са единствената възможност за България, ако иска да пласира толкова дълг в рамките на тази година. "4.5 млрд. лв. в рамките на едно тримесечие е практически несъбираема сума от местния пазар. Калкулациите показват, че на приемлива цена могат да се вземат максимално 2 - 2.5 млрд. лв.", смята той.

10. Трябва ли пари на данъкоплатците да отиват за КТБ?

Колкото се може по-малко.

Засега БНБ не е казала какво е състоянието на банката и какво предлага да се прави. Към края на август е ясно, че КТБ е на загуба от около 400 млн. лв., първата проверка на одиторите показва лош кредитен портфейл, а докладът на одиторите - липсващи обезпечения. Заради финансовата дупка и нуждата от огромна ликвидност едва ли ще има инвеститор, който да е готов да осигури милиарди. Затова най-логичният и евтин начин е влизане в процедура по несъстоятелност. За изплащане на всички гарантирани депозити може практически да не са нужни пари на данъкоплатците, защото фондът за гарантиране на депозитите може да набере необходимите му средства чрез емитирането на дълг.

[Вестник Преса](#)

✓ Валери Димитров: Делът на КТБ във „Виктория“ трябва да се продаде

Само тогава дъщерната финансова институция би могла да излезе от опеката на проблемната си „майка“ и да бъде оздравена окончателно

Дяловото участие на Корпоративна търговска банка във „Виктория“ трябва да се продаде на търгов принцип на надежден инвеститор. Само тогава дъщерната финансова институция би могла да излезе от опеката на проблемната си „майка“ и да бъде оздравена окончателно. Това заяви Валери Димитров, бивш председател на Сметната палата, член на Експертния консултативен съвет на работодателските и синдикалните организации по проблемите на КТБ. Според него квесторите незаконосъобразно правят опит да разпродават кредитния портфейл на „Виктория“, което е ликвидационна мярка.

В четвъртък вечерта БНБ излезе с открито писмо, в което обвини синдикати и работодатели, че чрез необосновани атаки през медиите оказват натиск и компрометират независимата централна банка.

[Вестник Банкеръ](#)

✓ Валери Димитров призова за продажба на дела на КТБ в банка "Виктория"

Бизнес и синдикати заедно поискахме БНБ незабавно да спре обявената от квесторите на затворената Търговска банка "Виктория" продажба на кредити на финансовата институция, която е дъщерна на КТБ. Това коментира проф. Валери Димитров, който е бивш председател на Сметната палата и член на Експертния консултативен съвет на работодателските и синдикални организации по проблемите на групата КТБ.

Според Централната банка действията са законосъобразни, но синдикатите и работодателите са на противоположното мнение.

Димитров коментира, че има един факт, който е ясен и категоричен - квесторите правят опит да разпродават кредитния портфейл на банка "Виктория", което е ликвидационна мярка.

"В нашето писмо на работодателските и синдикални организации до БНБ ставаше въпрос, че не може квесторите на банка "Виктория" да разпродават кредитния ѝ портфейл. Подобна процедура може да се върши само в производство по несъстоятелност или по ликвидация. Но това означава лицензът на банката да бъде отнет", поясни още бившият шеф на Сметната палата.

Той попита в какво се изразява незаконосъобразността, след като лицензът на банка "Виктория" не е отнет, тя не е нито в производство по ликвидация, нито в производство по несъстоятелност, а кредитният ѝ портфейл се разпродава на други банки или на други лица. Според него действията на квесторите надхвърлят техните правомощия, тъй като те не могат да бъдат нито ликвидатори, нито синдици.

Валери Димитров посочи, че най-нормалното поведение би било, като оздравителна мярка да бъде продадено дяловото участие на банка КТБ в банка Виктория" на друга или други банки на търгов принцип или на друг надежден инвеститор. Тогава банка "Виктория" би могла да излезе от опеката на проблемната КТБ и тогава тя ще бъде оздравена окончателно и ще продължи да осъществява дейността си. Защо не се тръгва по този път, а се прави опит да се продаде кредитния портфейл? Смятам, че БНБ не третира банка "Виктория" като действащо предприятие. И точно тук е проблемът, попита още той.

infostock.bg

✓ Проф. Валери Димитров: Продайте дела на КТБ в банка Виктория

Бизнес и синдикати заедно поискахме централната банка незабавно да спре обявената от квесторите на затворената Търговска банка "Виктория" продажба на кредити на финансовата институция, която е дъщерна на КТБ. Според БНБ обаче действията са законосъобразни.

Нашето мнение е обратно, коментира проф. Валери Димитров, бивш председател на Сметната палата и член на Експертния консултативен съвет на работодателските и синдикални организации по проблемите на икономическата група КТБ АД.

За нас има един факт, който е ясен и категоричен - квесторите правят опит да разпродават кредитния портфейл на банка "Виктория", което е ликвидационна мярка.

В нашето писмо на работодателските и синдикални организации до БНБ ставаше въпрос, че не може квесторите на банка "Виктория" да разпродават кредитния й портфейл. Подобна процедура може да се върши само в производство по несъстоятелност или по ликвидация. Но това означава лицензът на банката да бъде отнет.

В какво се изразява незаконосъобразността - лицензът на банка "Виктория" не е отнет, тя не е нито в производство по ликвидация, нито в производство по несъстоятелност, а кредитният й портфейл се разпродава на други банки или на други лица. Тези действия, на които сме свидетели, надхвърлят квесторските правомощия - те не могат да бъдат нито ликвидатори, нито синдици, смята проф. Димитров.

Най-нормалното поведение би било, като оздравителна мярка, да бъде продадено дяловото участие на банка КТБ в банка Виктория" на друга или други банки на търгов принцип или на друг надежден инвеститор. Тогава банка "Виктория" би могла да излезе от опеката на проблемната КТБ и тогава тя ще бъде оздравена окончателно и ще продължи да осъществява дейността си. Защо не се тръгва по този път, а се прави опит да се продаде кредитния портфейл? Смятам, че БНБ не третира банка "Виктория" като действащо предприятие. И точно тук е проблемът.

Позицията на Експертния консултативен съвет по проблемите на икономическата група на КТБ АД на работодателите и синдикатите нееднократно бе изразявана от различни членове на нашия съвет, не само от мен. /БГНЕС/

vesti.bg

✓ Валери Димитров: Делът на КТБ в банка "Виктория" трябва да се продаде

БНБ в писмото си до нас от вчера не дава пряк отговор на нашите въпроси. Да припомним - бизнес и синдикати заедно поискахме Централната банка незабавно да спре обявената от квесторите на затворената Търговска банка "Виктория" продажба на кредити на финансовата институция, която е дъщерна на КТБ. Според тях действията им били законосъобразни. Нашето мнение е обратно на тяхното.

За нас има един факт, който е ясен и категоричен - квесторите незаконосъобразно правят опит да разпродават кредитния портфейл на банка "Виктория", което е ликвидационна мярка.

В нашето писмо на работодателските и синдикални организации до БНБ ставаше въпрос, че не може квесторите на банка "Виктория" да разпродават кредитния й портфейл. Подобна процедура може да се върши само в производство по несъстоятелност или по ликвидация. Но това означава лицензът на банката да бъде отнет. В какво се изразява незаконосъобразността - лицензът на банка "Виктория" не е отнет, тя не е нито в производство по ликвидация, нито в производство по несъстоятелност, а кредитният й портфейл се разпродава на други банки или на други лица. Тези действия, на които сме свидетели, надхвърлят квесторските правомощия - те не могат да бъдат нито ликвидатори, нито синдици.

Най-нормалното поведение би било, като оздравителна мярка, да бъде продадено дяловото участие на банка КТБ в банка Виктория" на друга или други банки на търгов принцип или на друг надежден инвеститор. Тогава банка "Виктория" би могла да излезе от опеката на проблемната си "майка" КТБ и тогава тя ще бъде оздравена окончателно и ще продължи да осъществява дейността си. Защо не се тръгва по този път, а се прави опит да се продаде кредитния портфейл? Смятам, че БНБ не третира банка "Виктория" като действащо предприятие, а като умираща банка. И точно тук е проблемът.

Позицията на Експертния консултативен съвет по проблемите на икономическата група на КТБ АД на работодателите и синдикатите нееднократно бе изразявана от различни членове на нашия съвет, не само от мен. Готов съм, и в персонално качество на експерт, на специалист и преподавател по банково право, на публична дискусия по темата. /БГНЕС

Проф. Валери Димитров, бивш председател на Сметната палата, член на Експертния консултативен съвет на работодателските и синдикални организации по проблемите на икономическата група КТБ АД. /

[Вестник Труд](#)

✓ 345 млн. евро на заем за малки фирми

345 млн. евро от новата оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" ще бъдат отделени за кредитира и дялови инвестиции в малки и средни предприятия, реши работната група по програмата на свое заседание.

Всички средства, предвидени за иновации и конкурентоспособност от 2014 г. до 2020 г., са 1,39 млрд. евро. Това означава, че близо 24,8% от тях ще бъдат инвестирани във финансови инструменти. Парите ще стигат до бизнеса с посредничеството на банките и на фондове, подобни на "Джереми".

Оставащите малко над 1 милиард евро по програмата ще бъдат насочени за грантови схеми за безвъзмездна помощ.

Най-много средства за кредити и дялови инвестиции са предвидени по схемата за подобряване на капацитета за растеж на малките и средните предприятия - 175 млн. евро. От тях 135 млн. евро ще бъдат отпускани като заеми, а 40 млн. евро са за дялови инвестиции.

Отделно от това 80 млн. евро са предвидени за дялово инвестиране по схемата за подкрепа на предприемачеството. Тези пари са предназначени за стартиращи фирми, които искат да осъществят бизнес проект на стойност над 25 000 евро. Финансиране по тази линия ще се осигурява и на иновативни предприятия с рисков профил.

Още 30 млн. евро ще бъдат отпуснати за дялово инвестиране и за кредити по приоритетната ос за технологично развитие и иновации. По тази линия пари ще получават фирми, които си сътрудничат с университети и изследователски центрове.

Други 30 млн. евро са предназначени за финансови инструменти по оста за енергийна ефективност.

От програма "Иновации и конкурентоспособност," ще бъде изваден проектът за изграждане на междусистемна газова връзка със Сърбия. Причината е, че според Европейската комисия той не може да се финансира с парите за предприемачество. Според Брюксел проектът трябва да се прехвърли към оперативната програма за транспорт или да се използва механизмът „Свързана Европа“. При него всички страни членки имат право да предлагат проекти и ЕК избира кои да се финансират.

[Вестник 24 часа](#)

✓ София няма да вдига данъците догодина

Основните местни данъци в София няма да се вдигат през 2015 г., съобщи за "24 часа" зам.-кметът по финанси Дончо Барбалов.

За шеста поредна година общината замразява местните налози. Единственият вариант за промяна е такса смет, след като предишният парламент прие промяна в Закона за местните данъци и такси за начина на изчисление на налога.

"Надявам се новият парламент да прояви разбиране и да промени закона, тъй като държавата не е разработила нова методология за изчисление на таксата. В този случай общинските бюджети ще бъдат изправени пред сериозен риск, а на хората може да им се наложи да плащат доста по-скъп данък", заяви Барбалов.

Заради забавянето на старта на новия програмен период обаче финансовата рамка за 2015 г. няма да е рекордна като тазгодишната - 1,46 млрд. лв.

С 27 млн. лв. повече данъци са платили софиянци спрямо 2013 г. До края на септември в общинската хазна са влезли 382 млн. лв., или 72,1% от планираното. От тях данъчните приходи са 176,6 млн. лв., а неданъчните - 205,6 млн. лв. 129 млн. лв. са постъпленията от такса смет, а от данъка върху колите - 57 млн. лв. Софиянци са платили 10 млн. лв. данъци през ПОС устройства.

"За първи път през тази година има ръст на приходите от данъка върху възмездните сделки. Причината е, че се е увеличил броят на издадените данъчни оценки. Повече са и приходите от технически услуги заради многото издадени и презаверени строителни разрешителни. Данните сочат, че пазарът на недвижими имоти и строителството се раздвижва", смята Барбалов.

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ Свободните професии в България са свръхрегулирани

Намаляването на правилата за дейността им би повлияло положително на цялата икономика, сочи доклад на ЕК

Намаляването на регулирането на свободните професии би улеснило входа и изхода от тях, би подобрило разпределението на ресурсите и би регулирало свръхпечалбите. Това показват резултатите от доклад на Европейската комисия (ЕК), цитиран от Института за пазарна икономика (ИПИ).

Според анализаторите от ЕК голяма част от свободните професии в Европейския съюз са свръхрегулирани от правителствата, като България не е изключение. "За редица свободни професии се създават нормативни актове, които регулират навлизането в браншовете и начина на работа на заетите в тях – създават се камари, предоставят се изключителни права, съществуват голям брой изисквания към практикуващите ги, определят се цени на услуги (максимални, минимални, фиксирани) и се установяват редица ограничения при упражняването на професиите", отбелязват досегашните наблюдения на комисията от ИПИ.

В новия си доклад от ЕК разглеждат регулирането на четири свободни професии – адвокати, одитори, архитекти и инженери – и връзката му с ефективното разпределение на ресурсите и маржа на печалбите в периода 2008 - 2011 г.

Наблюденията на Брюксел сочат и негативните ефекти от подобна прекомерна регулация – като например понижаване на качеството и оскъпяването на услугите, затварянето на достъпа до професията, а съответно и ограничаване на конкуренцията в сектора.

Отчетените резултати сочат още, че намаляването на свръхрегулирането на свободните професии би повлияло позитивно не само на самите регулирани професии, но и да други, които са свързани с тях (като например строителството), и по този начин би довело до положителен ефект и за голяма част от икономиката.

Докладът на ЕК разделя държавите в ЕС в три групи в зависимост от степента на регулиране на достъпа до разглежданите свободни професии. България попада в групата на държавите, които поставят сериозни бариери пред навлизането в професиите, заедно с Дания, Испания, Латвия, Холандия, Португалия и Великобритания. Сред страните, които регулират в по-малка степен достъпа до професиите, са Белгия, Италия, Унгария, Малта и Швеция. В третата група остават държавите, които не могат да се причислят към другите две групи, тъй като тенденциите в регулирането са по-малко ясни.

✓ Българските малки предприятия трябва да увеличат иновативността си

Проектът "Брандико" на Министерството на икономиката спечели награда в конкурса на ЕК за насърчаване на предприемачеството

България може да се опише като догонваща страна по отношение на малките и средните си предприятия в сравнение със средните стойности за Европейския съюз. Това стана ясно по време на годишните награди за насърчаване на предприемачеството на Европейската комисия, проведени се в Неапол.

"България е на едно от последните места при иновациите, интернационализацията, предприемачеството и околната среда", коментира Ивайло Грънчаров, директор на дирекция "Бизнес среда и политика за малките и средните предприятия" към Министерството на икономиката и енергетиката, малко след като ведомството и ръководеният от него проект спечелиха наградата в категорията за инвестиции в насърчаване на предприемаческите умения с проекта "Брандико", показващ на учениците как да развият собствени търговски марки, използвайки марката на Европейския съюз (виж карето).

Според официалната информация за България, разпространена от ЕК, все пак има напредък по отношение на държавната администрация, като една от причините е, че в началото на тази година беше приета Национална стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия (2014 – 2020), която адаптира принципите на документа на ЕС Small Business Act (Законодателен акт за малкия бизнес, като в момента текат разговори на европейско ниво по неговата модификация).

Администрация на пътя

Все още обаче има редица административни пречки за малките фирми. Сложните процедури при изпадането в неплатежоспособност например не дават бърза възможност на компаниите за втори шанс, като тези процедури за българските предприемачи отнемат над една година повече от средната продължителност за ЕС.

Около 80% от собствениците на фирми пък смятат, че сложността на административните процедури все още създава проблеми при извършване на стопанска дейност. Пример за това е времето, необходимо за изпълнение на основните данъчни задължения, което към момента е два пъти повече от средното за ЕС. Процедурите за получаване на лиценз за определена стопанска дейност също остават сложни, скъпи и неефикасни. Неефикасните услуги на електронното управление пък не дават възможност официалните документи да бъдат подавани само по един път, както се препоръчва в европейския Small Business Act.

"ЕК следи 8 услуги, за които е препоръчително да бъдат електронизирани, България е една от малкото, която не ги е електронизирала, например обществените поръчки", обяснява Грънчаров. Министерството обаче понякога е безсилно, като дава пример с внедряването на т.нар. тест за малките и средните предприятия, като идеята е да се прави проучване как дадена нормативна промяна ще се отрази върху дребния бизнес, преди да бъде приета. Министерството на икономиката е направило концепцията, текстовете са готови, но от две години са замръзнали някъде между Министерството на правосъдието и Министерския съвет. Или страната не изпълнява изискванията на ЕС по мярката "Мисли първо за малките".

Доста назад

Далеч под средните за ЕС са показателите по отношение на иновациите при българските малки и средни предприятия. Местните компании по-рядко въвеждат иновации в продуктите, процесите, маркетинга и организацията. По-рядко си сътрудничат помежду си. Много малко български малки и средни предприятия подават заявка за патенти. Слабо използвани са и възможностите за растеж на продажбите, предлагани от електронната търговия. Всичко това води до рискове по отношение на конкурентоспособността на местните малки и средни фирми. "За да могат предприятията да създават иновации със собствени ресурси или заедно помежду си и за да изравним тези нива с ЕС, на нас ни трябва поне още 48 хил. такива предприятия в България", изчислява Грънчаров.

"Изоставането е катастрофално. Единствените сектори, които растат последните години в България, са само четири: автомобилната индустрия, която е изключително малък сектор, филмовата индустрия, научната и развойната дейност и информационните технологии. Всичко друго върви надолу, като през последните 4 години от малките и средните предприятия са освободени 100 хил. души. Това е една четвърт от безработицата в България", коментира още той.

България изостава и в постиженията си в сферата на околната среда, като само 11% от местните малки и средни предприятия са започнали да използват възможностите за растеж, предлагани от зеления пазар и енергийната ефективност, предлагайки екологосъобразни продукти и услуги при средна стойност за ЕС от 26%. Дребният бизнес в страната изостава и по показателя интернационализация, т.е. във вноса и износа на продуктите си.

Лоша структура

В икономиката на страната броят на малките и средните предприятия преобладава, като те обхващат 76% от заетите и осигуряват 61% от общата добавена стойност. Повече от половината от тях обаче се занимават с търговия на едро и дребно за разлика от Европа, където делът на търговците е значително по-нисък.

"Структурата на нашата икономика е различна от средното ниво на ЕС. Ние имаме нискотехнологични промишлени производства, нискоинтензивни услуги, два пъти по-голям по обем сектор на търговия на дребно. И при това положение ние не може да сме конкурентоспособни. Ако имахме същата структура на икономиката като в Европа, дори при същата най-ниска производителност на труда брунтата добавена стойност щеше да бъде може би 700 млн. лв. повече", коментира Ивайло Грънчаров.

"Нашата цел с тази стратегия е да сменим структурата на икономиката, да се създават все повече високотехнологични промишлени производства и все повече предприятия в интензивните услуги. Т. е., ако правителството инвестира в създаване на предприятия, те да бъдат в тези сектори, не в търговия на дребно, защото в момента в България се инвестира и по други програми, и в търговия на дребно. Оперативната програма на министерството на труда точно това прави. Министерството на икономиката е категорично против да се инвестира в нискотехнологични услуги", обяснява той.

По думите му оперативните програми не са решение, а малък помощен инструмент, като изчислява, че 1 млрд. евро, с колкото разполага министерството по оперативната програма за 7 години, са равни за същия период на около 20 млрд. евро, които инвестират само малките и средните предприятия в себе си от дейностите си и кредитите си. "С този 1 млрд. евро ние не можем да направим чудо и затова инвестициите трябва да бъдат насочени изключително прецизно, ако искате да имате висока добавена стойност", обобщава той.

И победителят е

Проектът "Брандико" на дирекция "Малки и средни предприятия и иновации" в Министерството на икономиката и енергетиката спечели награда в конкурса на Европейската комисия за насърчаване на предприемачеството. България кандидатства от 2006 г. (от 2009 г. редовно), но това е първият път, в който попада сред кратката листа на претендентите. Проектите трябва да са създадени от публични органи или да са продукт на публично-частно партньорство, като наградите са в шест категории: промотиране на предприемаческия дух; инвестиране в изграждане на предприемачески умения; подобряване на бизнес средата; подпомагане на интернационализацията на бизнеса; подкрепяне на развитието на зелените пазари и на ресурсната ефективност; предприемаческа отговорност. Министерството се състезава в категорията за изграждане на предприемачески умения заедно с Великобритания, Германия и Сърбия, като проектът има за цел да научи учениците още в тренировъчните фирми в средните училища как да изградят своя оригинална търговска марка, какво е значението на интелектуалната собственост и как да защитят марката си като марка на общността. Проектът се развива от 2011 г. и за четирите му издания е работил с над 150 тренировъчни предприятия в средните училища от цяла България, включително и от други страни, или над 1700 деца.

[Вестник Стандарт](#)

✓ Проблемните кредити нараснаха до 17,77%

Фирмите забавят плащанията си към банките, а хората стават все по-коректни

София. Лошите и реструктурирани банкови кредити през август нараснаха с 43 млн. лв. и достигнаха до 9,67 млрд. лв., сочат данните на БНБ.

Това се дължи на повишаване на проблемните кредити на бизнеса през летния месец. След като няколко поредни месеца нарастваше обемът на коректно обслужваните фирмени задължения към банките, през август тази тенденция се прекъсва. В същото време хората стават все по-коректни към банките, като техните лоши кредити отчитат поредното намаление. Спрямо края на август миналата година обаче общият обем на лошите и реструктурирани заеми на фирми и граждани е по-малък със 141 млн. лв.

Делът на проблемните заеми през август се покачи до 17,77% от общия кредитен портфейл на банките (без овърдрафтите). Отчетено е минимално увеличение спрямо юли, когато делът на проблемните заеми беше 17,65%. При потребителските заеми делът на лошите и реструктурирани заеми се понижава минимално спрямо предходния месец - до 16,5%, като обемът им достига 1,212 млрд. лв. Делът на проблемните жилищни заеми остава на нивото от юли - 21,7%, като общият им размер е 1,92 млрд. лв. При другите кредити за домакинствата лошите и реструктурирани заеми достигат 238 млн. лв., като делът им се покачва до 28,9% при 28,7% за месец юли. Така общата сума на проблемните кредити за граждани намалява с 10 млн. лв. и достига 3,372 млрд. лв.

През август делът на проблемните бизнес заеми нараства до 17,57% при 17,38% за предходния месец. А общата сума на лошите и реструктурирани заеми за фирмите се увеличава с 53 млн. до 6,3 млрд. лв.

✓ Митниците с рекордни приходи от акцизи

Задържаха 5,3 млн. къса цигари само за месец

Митниците събраха рекордни приходи от акцизи през месец септември - 417,4 млн. лв. Това е с 16 млн. лв. повече от събраните акцизи през септември 2013 г. и с 1,3 млн. лв. повече от плана за месеца, обявиха от Агенция "Митници".

Това са най-големите приходи от акцизи, които се отчитат от януари 2010 г. насам, но тогава имаше еднократно изкуствено завишаване на приходите, тъй като от началото на 2010 г. рязко бяха повишени акцизите за цигарите и през предходния месец декември хората масово се запасяваха с цели стевове. Събраните през септември акцизи са с 43 млн. лв. повече, отколкото през предходния най-силен месец за годината - август с 375 млн. лв.

Общо за първите девет месеца на 2014 г. Агенция "Митници" внесе в бюджета 5,82 млрд. лв., от които 2,715 млрд. лв. са ДДС от внос, 2,987 млрд. лв. да приходите от акцизи, а 111,8 млн. лв. са събрание мита. През септември са реализирани най-високите приходи от началото на годината в размер на 756,8 млн. лв., което се дължи на акцизите. През септември за първи път от последните шест месеца митниците изпълняват заложените план за приходи от акцизи. Въпреки това приходите за деветте месеца изостават с близо 700 млн. лв. от плана на Агенция "Митници" и са със 126 млн. лв. по-малко спрямо същия период на 2013 г.

През септември имаше редица неблагоприятни за хазната условия. Така например беше отчетен значителен спад от 15 долара за барел в цената на внасяния суров нефт (от 112,6 \$/барел през септември 2013 г. на 97,3 \$/барел за септември 2014 г.). Продължи спадът на борсовите цени на внасяните метали (желязо, мед), при почти непроменен курс на лева спрямо долара (1,46 лв./\$ през септември 2013 г. и 1,47 лв./\$ за септември 2014 г.). На този фон през септември приходите от ДДС от внос (без суров нефт и мазут) се увеличават с 5,2%. Събраните приходи от ДДС от внос през септември са 326,4 млн. лв., което е с 80 млн. лв. по-малко от плана и с 18 млн. лв. по-малко от същия месец на 2013 г. Въпреки това септември се нарежда сред най-силните месеци на митниците по отношение на събрания ДДС от внос. Добрата работа на митническата администрация и мерките, предприети през август 2014 г. са основната причина за по-високите приходи от акцизи през септември, коментираха от агенцията. Доказателство за засиления контрол от страна на митничарите са и заловените контрабандни стоки.

Само през септември митничарите задържаха рекордните 174 337 л горива, което е два и половина пъти повече от горивата, задържани от началото на годината. През септември митничарите задържаха и над 5,3 милиона къса нелегални цигари, както и 532 кг тютюн за пушене, достатъчен за още над половин милион къса цигари. Задържаните през септември цигари са два пъти повече от задържаните през цялото предходно тримесечие. През септември митничарите задържаха и 294 кг наркотични вещества.

[Вестник Преса](#)

✓ **Идея: Частни осигуровки за безработица**

Законът дава такава възможност, чака се лиценз

Пенсионноосигурителните дружества да учредяват и да управляват фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица. Това предложение е обсъждано на заседание на Консултативния съвет по пенсионната реформа, научи „Преса“.

В момента има само задължителна вноска за безработица, която е 1% върху заплатата и се плаща в съотношение 60 към 40 между работодателя и служителя. Идеята е да се въведе и допълнителна осигуровка за този риск. Така хората, които останат без препитание, ще си осигурят алтернативен доход - дружеството ще им дължи това, което имат по партидите си. Сега хората масово вземат обезщетение за безработица от общественото осигуряване около минимума - между 150 и 200 лв.

Още през 2003 г. Кодексът за социално осигуряване (КСО) даде възможност да се учредяват осигурителни дружества за безработица и за професионална квалификация. За разлика от пенсионните дружества, които бързо се развиха, до момента не е подадено нито едно заявление за издаване на лиценз за извършване на такава дейност.

Против идеята пенсионните дружества да се занимават и с осигуровки за безработица са се обявили представителите на Комисията за финансов надзор в консултативния съвет. Аргументите им са, че става въпрос за услуги от коренно различни области, което ще утежни прекомерно дейността на дружествата. Ако се предлагат едновременно, има предизвикателства за капиталовата адекватност и сигурността на компаниите, изплащащи задължителни пенсии. Има риск осигуряването за безработица да се окаже нерентабилна дейност.

[Вестник Сега](#)

✓ **Храните качват дела си в българския износ**

Над 7.6 пъти е нараснал износът на български храни и напитки за периода 2001-2012 г., показва анализ на браншовата федерация към КНСБ. Експортът на хранителни стоки расте с по-бързи темпове от националния, който се е увеличил малко над 6 пъти. Износът на тютюн и цигари пък се е увеличил почти 8 пъти.

През 2012 г. хранителната ни индустрия е произвела стоки за 9.5 млрд. лв., сочи анализът. Така с 15.2% дял тя се оказва втора по важност в българската промишленост. Секторът "дава хляб" на 4.6% от всички заети в икономиката на страната. Производството на хляб, хлебни изделия и други тестени продукти има най-висок относителен дял. Най-силно се разширява делът на производството и преработката на месо и месни продукти. Тези два сектора произвеждат над 71% от продукцията в стойностно изражение в групата на храните, на стойност 4.8 млрд. лв. Расте и делът на млякото и млечните продукти - от 9.6% през 2001 г. на 12.3% през 2011.

Най-търсените в чужбина наши стоки са мелничарски продукти - брашно, овес, царевича, както и захарни изделия, и олио, рапично масло. Тези изделия формират над 50% от износа на храни през 2012 г. По данни на Агенцията за малките предприятия пък основните ни пазари за сладки и тестени изделия са Румъния, Полша, Великобритания и Гърция. А маслата ни се котират особено добре в Гърция и Румъния. От КНСБ изтъкват, че нарастването на дела на храните и напитките във външната търговия се дължи на ценовия ефект, но и на увеличение на обемите. През 2012 г. експортът е скочил тройно - до 1086 хил. тона при 355 хил. т предната година.

✓ Лесно задлъжняване и трудно издължаване

Притеснителен е не само размерът на дълга, но и неговото предназначение, пише Калоян Стайков от ИПИ

Влиянието на държавния дълг върху една икономика е сходно на това, което имат различните лекарствени вещества върху човешкото тяло – при необходимост и в определени количества може да помогне, но в твърде големи количества може да бъде изключително вреден. За разлика от лекарствата, нивото на държавен дълг, което може да не вреди на икономиката, рядко е предварително известно, поради което е необходим силно консервативен подход при поемането на нов дълг, пише в свой анализ Калоян Стайков от Института за пазарна икономика (ИПИ).

Всичко това ясно се вижда от опита на страни като Румъния и Латвия, които в края на 2008 и началото на 2009 г. бяха принудени да поискат спасителна помощ от МВФ. Към края на септември 2008 г. двете страни са на трето и четвърто място в ЕС по най-нисък публичен дълг - малко над 11% от БВП. В същото време страни като Италия имат публичен дълг от 104,7% от БВП, но финансовите пазари продължават да финансират бюджетните ѝ дефицити.

Този скоросен урок трябва да е достатъчен за всички, които си мислят, че публичният дълг в България е много нисък и ако се увеличава постепенно, това не само че не би навредило, а би помогнало на икономиката. От няколко години страната се намира в неизследвана територия поради:

- Изключително свитите нива на фискален резерв, който управляващите могат да използват свободно, както и систематичното му употреба за покриване на текущи разходи и дефицити;
- Шеста поредна година на бюджетни дефицити, които започват да нарастват от 2013 г. Прогнозата на Министерството на финансите е дефицитите да продължат поне до 2016 г.;
- Постоянен ръст на публичната задлъжнялост с високи темпове.

На този фон, а и имайки предвид злополучния опит на Румъния и Латвия, предложението за увеличаване на бюджетния дефицит с над 1,5 млрд. лв., който ще бъде финансиран с емисия на нов дълг, буди притеснения. Новите заеми се увеличават с още 2,9 млрд. лв. за подкрепа на банковата система. Средствата могат да бъдат използвани за осигуряване на ликвидна подкрепа на банките и/или за предоставяне на до 700 млн. лв. под формата на заем на Фонда за гарантиране на влоговете. Това изисква увеличаване на тавана на дълга с 4,5 млрд. лв., които, ако бъдат емитирани, ще увеличат държавния дълг до 28,4%, а ако към него се добавят и задълженията на общините, консолидираният държавен ще приближи 30%.

За да поставим това съотношение в перспектива, нека се върнем до началото на 2013 г., когато държавният дълг възлиза на 15% от БВП. След леко увеличение той достига 17,9% към края на 2013 г. Към края на август 2014 г. той вече е 23%, част от които са глобалните облигации, които са с падеж 15 януари 2015 г. Те представляват около 2,2% от БВП, изчислени на база прогнозния БВП за 2013 г. и обменен курс от 1,26 щатски долара за 1 евро. Ако се изключат от сметката за държавния дълг в края на годината, то след актуализацията той би достигнал 26,2%, което е увеличение от близо ¼ в сравнение с началото на 2013 г. А ако се има предвид държавният дълг от януари 2009 г., когато той е 13%, увеличението е над двойно.

Притеснителен е не само размерът на дълга, но и неговото предназначение. Предвидените 2,9 млрд. лв. за ликвидна подкрепа на банковата система изпращат изключително негативен сигнал. Изглежда все едно настоящите управляващи очакват системата да бъде изправена пред затруднения и се презастраховат – за всеки случай. Подобни действия обаче могат вместо да предотвратят евентуални проблеми, да се превърнат в причината за такива, ако икономическите участници ги изтълкуват като знак, че правителството знае нещо, което те не знаят.

Другият притеснителен аргумент в мотивите към актуализацията на бюджета е предвиждането на 700 млн. лв. държавен заем към Фонда за гарантиране на влоговете и отпускане на държавна гаранция на същия в размер на до 2 млрд. лв. Това означава, че управляващите вече се готвят за различни варианти за справяне със ситуацията в КТБ, въпреки че пълна информация за състоянието на банката ще има не по-рано от 20 октомври. Политическата нестабилност, продължаваща вече повече от година и половина в страната, както и създалата се деликатна ситуация около КТБ, а и куп друг фактори, предполагат значително по-консервативен подход към поемането на нов държавен дълг. Техническото решение „трябват ни още 4,5 млрд. лв.“ не е добра платформа за дългова емисия, тъй като рано или късно тези пари трябва да се върнат. Ако те се използват за текущи разходи като заплати например, това значи, че като дойде моментът за изплащане на дълга, парите ще са изядени отдавна и управляващите ще трябва да вземат нов дълг или да осигурят повече приходи. Подобно поведение вкарва страната в своеобразна дългова спирала – нов дълг за изплащане на стария и още дълг за покриване на бюджетните дефицити.